

UIT DE EERSTE KWARTEEUW VAN DE MARTHA-STICHTING (Alphen aan den Rijn)

P. L. Schram

KARAKTER EN OMSTANDIGHEDEN

Een apart hoofdstuk in de geschiedenis van de Inwendige Zending wordt gevormd door de Martha-Stichting, die een eeuw geleden is ontstaan. Over jaar en datum kunnen de meningen verschillen. Moeten wij 1882 aanhouden, toen het 'Huis van Barmhartigheid' te Nieuwveen begon? Of 1883, toen constituerende vergaderingen van de Stichting gehouden werden? Of 1884, toen de verhuizing naar Alphen plaatsvond? Instellingen zoals deze zijn uit de praktijk geboren en gegroeid. De oprichting is niet precies te dateren, was eigenlijk een proces, een geleidelijke reeks gebeurtenissen. Op zeker ogenblik komt een maatschappelijke uitdaging op piëtistisch ingestelde mensen af, die er een roepstem van God in horen. Zij gaan dan zonder preciese planning, 'in het geloof' aan de gang en doen wat hun hand vindt om te doen¹. Intuïtie domineert. Dat is niet altijd een nadeel.

De pioniers van de Inwendige Zending hebben 'in al hun eenvoud' de situatie scherp onderkend en zich door de schijn niet laten bedriegen. De Martha-Stichting stamt uit een eeuw waarvan P. A. de Génestet had gedicht: 't Geloof van de Eeuw, in 't kort gezegd, is dit: Och alles komt terecht'². De kerken leken te floreren. Veel energie werd gestoken in dogmatische en kerkrechtelijke twisten: het ging om de 'waarheid'. De Martha-Stichting toonde de onderkant van de samenleving en ontluisterde het geloof in de vooruitgang. De Inwendige Zending realiseerde zich dat waarheid niet bestaat zonder barmhartigheid.

Doorlopend zag men nieuwe taken. Toen de Martha-Stichting begon was de arbeid onder gevangenen, zieken, buitenlanders en wezen, ook prostituées en hen die het gevaar liepen dat te worden, reeds ter hand genomen. Nu kwam daar een categorie slachtoffers

-
1. Zie voor gedachtenwereld en doelstelling van de Inwendige Zending de artikelen in *DNK* 7, 7-54; *DNK* 8, 7-50: 'Inwendige Zending als terrein van onderzoek'.
 2. 'Leekedichtjes' LV.